

Євгенія Процько

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СПЕЦИФІКА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТАХ БЕЛЬГІЇ

В наш час значне зацікавлення навчанням західноєвропейських мов, нагальна потреба у компетентних вчителях іноземної мови, необхідність розв'язання актуальних проблем підготовки вчителя-мовника викликали необхідність модернізації професійної підготовки вчителів іноземних мов у країнах Європейського Союзу. У зв'язку з цим вища педагогічна освіта України має сприяти забезпеченню участі держави у формуванні західноєвропейського освітнього простору, розширенню співробітництва з іншими державами в галузі освіти. Саме тому існує необхідність вивчення світового досвіду професійної підготовки вчителів на Європейському континенті, в тому числі й у Королівстві Бельгія.

Насьогодні питання професійної підготовки вчителів англійської мови вивчено недостатньо, зокрема й Бельгії. Загальними питаннями порівняльної педагогіки займалися: Вульфсон Б.Л., Шіфлерс Л., Заболотна О.А., Лавриченко Н.М., Локшина О.І., Ничкало Н.Г., Сбруєва А.А., Яновський А.О. До проблеми професійної підготовки учителів у різних країнах зверталось багато вчених. Українська вчена Абашкіна Н.В. звертала свою увагу на розвиток професійної освіти в Німеччині наприкінці ХІХ - на початку ХХ століття. Польський вчений Морітз Я. присвятив своє дослідження системі професійної підготовки вчителів у Польщі. Голотюк О.В. розглядала підготовку вчителів іноземних мов в університетах Франції. Пуховська Л.П. вивчала професійну підготовку вчителів у Західній Європі в кінці ХХ ст.

Метою даної статті є визначення специфіки підготовки вчителів англійської мови в університетах Бельгії.

Особливість Бельгії - наявність у ній чотирьох мовних регіонів: франкомовного півдня (33 % бельгійців), фламандськомовної півночі (57 %), німецькомовної частини на сході (близько 1 %) і двомовного регіону столиці Брюсселя (близько 9 %), до того ж, 10 % бельгійців є емігрантами з половини країн світу. Такі мовні особливості зумовили утворення у невеликій країні трьох доволі різних систем освіти, які

належать мовним громадам і мають всі необхідні структури управління.

У зв'язку з цим було створено практично незалежні системи освіти на голландській, французькій і німецькій мовах. Так, у школах кожної з мовних громад вивчення "другої" мови розпочинається дуже пізно. Це призводить до того, що значна частина населення, наприклад, Фландрії і Валлонії, погано володіє другою державною мовою, що контрастує з ситуацією у країні Люксембург, де вивчення державних мов розпочинається з дитсадків, а завданням системи освіти є забезпечення однакового засвоєння молоддю всіх трьох державних мов. Слід також зауважити, що останнім часом освітня політика у Бельгії направлена на вирішення цієї проблеми.

Країна стала джерелом досвіду і у питанні переходу системи освіти від централізованого до федерального управління. Насьогодні центральна влада зберігає за собою лише право встановлення узагальнюючих нормативів типу строків навчання і необхідного мінімуму навчальних годин. Кожний навчальний заклад автономний у вирішенні багатьох питань своєї діяльності.

У Королівстві Бельгія співіснують і змагаються між собою "вільні" навчальні заклади, що належать приватним особам чи групам населення, та "офіційні", утворені державою чи керовані нижчими ланками її владних структур.

Специфікою вищої освіти є також те, що вона організована лише двома спільнотами: фламандською і французькою, оскільки на території німецької громади існує недостатня кількість вищих навчальних закладів і студенти надають перевагу вчитися в сусідніх громадах або в Німеччині [9, 48].

Відповідно до закону, який був опублікований 7 липня 1970 року, всі вищі Бельгії поділяються на навчальні заклади університетського та не університетського типу (вищі школи, університетські інститути, навчальні центри тощо). У країні існує 17 навчальних закладів зі статусом університету, але які не мають повного набору навчальних дисциплін і не кваліфікуються як «наукові», з них сім - суто бельгійських університетів: Льєзький державний університет, університет в Монсе, Гентський університет, Брюссельський вільний університет та Католицький університет в м. Левені [1]. До вищих навчальних закладів неуніверситетського типу належать 60 вишів із терміном навчання від 2 до 5 років [2].

Вищу педагогічну освіту у Бельгії можна отримати в університетах на факультетах підготовки вчителів (Брюссельський вільний університет, Гентський університет, Льєзький державний університет та Католицький університет в м. Левені, відділення психології та педагогіки) або в Інституті вищої педагогіки (Institut Supérieur Pédagogique, франкомовна спільнота), Педагогічній вищій школі (Pedagogische Hogeschool, фламандська громада) або в Автономному інституті (німецька громада).

Вчителями англійської мови можуть стати випускники таких ВНЗ, обравши для вивчення педагогічні дисципліни та головним предметом англійську мову [10, 44].

Гентський університет, один з трьох найбільших фламандських університетів, заснований 9 жовтня 1817 року. Від початку в університеті було лише чотири факультети: гуманітарних наук, права, медицини і природничий. Навчання велося латиною аж до 1930 року, коли навчальний заклад був переведений на нідерландську мову викладання.

Відділення психології та педагогіки як частина факультету мистецтв та філософії був відкритий у 1927 році, ставши незалежним факультетом в 1969 році. Лише у 2002 році факультет почав запроваджувати незалежні освітні програми, зорієнтовані на вивчення психології та педагогіки.

Факультет психології та педагогіки, який включає 4500 студентів, з-поміж 11 факультетів Гентського університету є одним з найбільшим. Він дає змогу здобути ступінь бакалавра та магістра з таких напрямків: психологія, педагогіка та соціальна робота [3].

Вільний брюссельський університет було засновано в 1834 році. Спочатку викладання велося виключно французькою мовою, а з 1934 року - голландською мовою. «Вільний» у назві означає його незалежність – університет не входить до жодної з діючих в Бельгії мереж навчальних закладів (державної та католицької).

Левенський католицький університет заснував у 1425 році Папа римський Мартин V. Мовою викладання довгий час була латина, в XIX столітті латина й французька, з 1930 року — французька й нідерландська, після 1968 року університет розділився на дві науково-освітні установи:

- Левенський католицький університет — нідерландськомовний університет, що зостався в Левені на місці старого університету;

- Лувенський католицький університет — франкомовний університет, що переїхав до міста Лувен-ла-Нев, Валлонія.

Факультет психології та педагогіки Левенського католицького університету був заснований у 1967 році, хоча його походження набагато старіше і пов'язане з розвитком інституту філософії цього навчального закладу. Так, у 1923 році з ініціативи ректора була створена Школа педагогіки та прикладної психології, що дало поштовх для перетворення вищого інституту філософії на факультет філософії та літератури. На факультеті велися лекції з психології, дидактики, педагогіки та експериментальної освіти. В 1940 році школа була трансформована в інститут прикладної психології та педагогіки на базі факультету філософії та літератури, а у 1961 році змінила своє ім'я на інститут психології та педагогіки на базі факультету філософії та літератури. Під час реформ та поділу університету, вищезгаданий інститут став незалежним факультетом психології та педагогіки з двома окремими відділами: відділом психології та відділом педагогіки [4].

Левенський католицький університет та Вільний брюссельський університет забезпечують лише кваліфікацію магістра освіти з педагогіки. Під час дворічного навчання студенти вивчають обов'язкові та додаткові дисципліни. Останні дають змогу сфокусуватися на конкретних аспектах в педагогіці (зокрема, й англійській мові) та поглибити свої знання в цьому [7].

Під час першого року навчання студенти здобувають ґрунтовні теоретичні знання з педагогіки та методики, другий рік присвячений науковим дослідженням. Також необхідним є написання наукової роботи (магістерської роботи) та проходження стажування (педагогічної практики).

Після отримання ступеня магістра випускники можуть самостійно проводити дослідження в галузі педагогіки, працювати в різних освітніх центрах, освітніх організаціях, викладати на курсах педагогічної підготовки. Більше того, їх можуть залучати до педагогічних наукових проєктів в приватних або державних установах, закладах вищої освіти, міністерствах та урядових кабінетах [8].

Львівський університет заснований в 1817 році і має у своєму складі 45 відділень та 8 факультетів. На факультет психології та педагогіки кожного року вступає 1500 студентів, які можуть здобути кваліфікацію бакалавра у галузі психології та освіти, магістра

психології або магістра освіти та передового магістра (Advanced Master) у галузі педагогіки та вищої освіти. Також факультет забезпечує однорічне скорочене навчання на здобуття ступеня магістра педагогіки або магістра психології та курси підвищення кваліфікації [5].

Інститут вищої педагогіки, Педагогічна вища школа та Автономний інститут надають неповну середню освіту та забезпечують підготовку вчителів початкової педагогічної освіти для викладання в дошкільних установах, початковій та середній школі.

Студенти цих навчальних закладів отримують базові професійні знання, а також проходять педагогічну практику. Випускники можуть викладати всі предмети, в тому числі й англійську мову (обравши напрям підготовки «Мови») [6].

Специфіка підготовки вчителів англійської мови в університетах Бельгії полягає в наявності в ній трьох великих мовних регіонів, що зумовило утворення відповідно трьох незалежних системи освіти на голландській, французькій і німецькій мовах. Навчальні заклади залишаються вільними у вирішенні багатьох питань, оскільки центральна влада має лише незначний вплив на їх управління. Особливість вищої освіти Королівства Бельгія – існування вищих навчальних закладів університетського та не університетського типу (вищі школи, університетські інститути, навчальні центри тощо). До останніх відносяться навчальні установи зі статусом університету, але які не мають повного набору навчальних дисциплін і не кваліфікуються як «наукові».

Оскільки дана проблема повністю не досліджена в Україні, ми вбачаємо перспективу в подальшому її вивченні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бельгія [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: <http://www.belgiya.net/nayka-i-obrazovanie-belgii/obrazovanie.html> - Назва з екрану.
2. Бельгія [Електронний ресурс]. - Режим доступу: URL: http://www.ecsocman.hse.ru/.../sistemy_vo_ch1_4-Belgiya.pdf - Назва з екрану.
3. The faculty of Psychology and Educational Sciences [Electronic Resource]. - Model of access: URL: <http://www.acssi2011.ugent.be/venue.php?page=fppw> - Title from the screen.

4. Faculty of Psychology and Educational Sciences [Electronic Resource]. - Model of access: URL: <http://ppw.kuleuven.be/english/general/history> - Title from the screen.
5. Faculty of Psychology and Education [Electronic Resource]. - Model of access: URL: <http://www.progcours.ulg.ac.be/cocoon/en/fac/facY> - Title from the screen.
6. Institut d'Enseignement Supérieur Pédagogique [Electronic Resource]. - Model of access: URL: http://www.iesp.be/index.php?option=com_content&view=article&id=300&Itemid=110 - Title from the screen.
7. Master of Science in Educational Sciences [Electronic Resource]. - Model of access: URL: <http://www.vub.ac.be/english/infoabout/education/bama/of-maducationalsciences.html#top> - Title from the screen.
8. Master of Science in Educational Sciences [Electronic Resource]. - Model of access: URL: http://www.onderwijsaanbod.kuleuven.be/2012/opleidingen/e/CQ_50268973.htm#activetab=na - Title from the screen.
9. Schifflers, L. Structures of Education and Training Systems in Europe. Belgium. German-speaking Community 2009/10. / Leonhard Schifflers, Johanna Schröder. - Edition. European Commission. – Model of access: <http://www.eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/>
10. Soetart, R. Teacher Education in Belgium, Flemish and French Communities - the situation at the end of the 1990s. / Prof. Dr. Ronald Soetart , Katherleen van Heule. - Ghent universiteit TNTEE Publications, December 1999. - Model of access: <http://www.tntee.umu.se/publications/v2n2/pdf/05Belgium1.pdf>